

Asia: VN/30977/2025

Hallituksen esitys valtionhallinnon henkilöstöturvallisuutta edistäväksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Huomionne vaikutusten arvioinnista?

-

2. Huomionne ehdotetusta valtion virkamieslain 6 c §:n muutoksesta ja perusteluista?

-

3. Huomionne ehdotetusta valtion virkamieslain 7 §:n muutoksesta ja perusteluista?

-

4. Huomionne ehdotetusta valtion virkamieslain 19 a §:stä ja perusteluista?

-

5. Huomionne ehdotetusta valtion virkamieslain 40 §:n muutoksesta ja perusteluista?

-

6. Huomionne ehdotetusta turvallisuusselvityslain 50 §:n muutoksesta ja perusteluista?

-

7. Muut mahdolliset huomionne hallituksen esitysluonnoksesta?

Valtiovarainministeriö on pyytänyt korkeimman hallinto-oikeuden lausuntoa ehdotuksesta valtion virkamieslakiin ja turvallisuusselvityslakiin tehtävistä muutoksista, joilla valtion virastojen henkilöstöturvallisuutta on tarkoitus edistää.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan muun muassa tarkistuksia ja selkeyttäviä säännöksiä virkamieheltä virkasuhteen aikana edellytettävästä nuhteettomuudesta, riippumattomuudesta ja luotettavuudesta sekä työnantajana toimivan viraston mahdollisuudesta hakea virkamiehestä

henkilöturvallisuusselvitystä. Valtion virkamieslain 40 §:n 2 momenttiin lisättäisiin uusi 5 kohta, jonka mukaan virkamies voidaan pidättää virantoimituksesta, jos virkamiehestä johtuvasta syystä hänestä ei voida tehdä turvallisuusselvityslaissa tarkoitettua turvallisuusselvitystä.

Korkein hallinto-oikeus toteaa, että esitysluonnoksesta ei ilmene, että valtion virkamiehiin yleisesti kohdistuvia muutoksia olisi ylipäättään arvioitu sen suhteen, miten ne sopivat sovellettaviksi tuomarikuntaan, joka muodostaa erityisen virkamiesoikeudellisen kategoriansa. Ehdotettu sääntely tulisi pääosin sovellettavaksi myös tuomareihin ja muihin tuomioistuimissa työskenteleviin. Sitä vastoin uusi virantoimituksesta pidättämistä koskeva lainkohta ei tuomioistuinlain 15 luvun 2 §:n nojalla ulottuisi tuomareihin. Tällaiselle tuomioistuinlaista johtuvalle rajaukselle on sinänsä esitettävissä käypiä tuomioistuinten ja tuomareiden erityisasemaan liittyviä perusteita. Jatkovalmistelun yhteydessä tai siitä erikseen olisi kuitenkin perusteltua arvioida, edellyttääkö kansallisessa turvallisuus- ja toimintaympäristössä tapahtunut muutos tuomareiden palvelussuhteen sääntelyyn jonkinlaista muutosta vastaavassa tarkoituksessa. Arvioinnissa on syytä ottaa huomioon tuomareiden ja tuomioistuinten riippumattomuuden takeet, tuomioistuinten merkitys valtion turvallisuutta ylläpitävissä valtion rakenteissa ja tuomiovallan toteuttamisen edellyttämät laajat tiedonsaantioikeudet.

Yksityiskohtaisempana seikkana korkein hallinto-oikeus kiinnittää huomiota jaksoon ”2.7. Tuomioistuinkäytäntö” sisältyviin erheellisiin viittauksiin korkeimman hallinto-oikeuden julkaisemattomaan oikeuskäytäntöön. Alaviitteessä 16 viitatussa asiassa ei ollut kysymys virkamiehen irtisanomisesta, kuten tekstissä nyt todetaan, vaan virkamiehen viran muuttamisesta toiseksi. Alaviitteessä 17 mainitussa asiassa ei ole todettu tekstissä nyt esitetyn mukaisesti, että virkamiehen nuhteettomuuden ja riippumattomuuden menettämiseen liittyvät perustelut eivät muodosta erityisen painavia syitä irtisanomiselle. Päätöksen perusteluissa todetaan sen sijaan, että valtioneuvoston päätöksen liitteenä olevassa valtiovarainministeriön muistiossa esitetyt muutoksenhakijan nuhteettomuuden ja riippumattomuuden menettämiseen liittyvät perustelut eivät muodosta erityisen painavia syitä irtisanomiselle. Jatkovalmistelussa näyttäisi siten olevan tarpeen arvioida uudelleen myös tuomioistuinkäytännöstä tältä osin tehtyjä päätelmiä.

Lausunnon ovat valmistelleet oikeusneuvokset Mikko Pikkujämsä ja Emil Waris. Lausunto on käsitelty korkeimman hallinto-oikeuden kansliaistunnossa 20.4.2026.

Presidentti Kari Kuusiniemi

Kansliapäällikkö Jenny Rebold

Tukiainen Elina
Korkein hallinto-oikeus